

БВП ПО ТРИМЕСЕЧИЯ ЗА ПЕРИОДА 1997 – 2010 Г. СЛЕД ИЗЧИСТВАНЕ НА ВЛИЯНИЕТО НА СЕЗОННИТЕ ФАКТОРИ

БВП нараства през второто тримесечие на 2010 г. спрямо предходното тримесечие за първи път от началото на кризата

От днес, 30.09.2010 г., НСИ открива нова подрубрика „Тримесечни сезонно изгладени данни” в раздел „Брутен вътрешен продукт” на интернет страницата си - www.nsi.bg. За първи път се публикуват сезонно изгладени тримесечни данни за БВП - общо и по компоненти за периода 1997 - 2010 година.

Икономическите явления следват дългосрочна тенденция в своето развитие, но се влияят и от въздействието на сезонни, циклични, календарни и случайни фактори (природни бедствия, ценови шокове). Календарните ефекти се свързват с разликата в броя на работните и почивните дни за определен период, високосните години и празниците с променлива дата (Великден).

Брутният вътрешен продукт в строителството, селското стопанство, туризма, заетостта винаги се увеличава през второто и третото тримесечие на годината поради по-благоприятните климатични условия, а през зимните месеци спада. За да се установи трайната тенденция и посоката на развитие на явленията, е необходимо да се отстрани влиянието на сезонността. Данните, при които е изчистено влиянието на сезонните фактори и е възможно установяването на посоката и тенденцията на развитие, са сезонно изгладените.

Сезонното изглаждане на статистическите показатели в НСИ се провежда по хармонизирана европейска методология, описана в „Ръководство на Европейската статистическа система за сезонно изглаждане”¹. Процедурата се осъществява с помощта на разработения от Евростат софтуерен продукт Demetra, при което се прилага алгоритъмът TRAMO/SEATS. На сезонно изглаждане се подлагат тримесечните данни за компонентите на БВП по производствения метод и по компоненти на разходите за крайно използване. Тримесечните данни за броя на заетите лица и отработените човечески часове също са обект на сезонно изглаждане.

БВП от текущото тримесечие може да се сравнява с БВП от предходното тримесечие само въз основа на сезонно изгладените данни. Сезонно изгладените данни за БВП показват, че през второто тримесечие на 2010 г. спрямо първото тримесечие е отчетен ръст от 0.5% (фиг. 1 и 2). Положителният растеж е породен от увеличението на брутната добавена стойност в строителството, търговията, хотелиерството, транспорта и държавното управление, образованието, здравеопазването и други услуги и дейност на неправителствените организации. Продължава спадът при финансовото посредничество и бизнес услугите. За първи път от началото на кризата е регистриран положителен ръст на БВП за второто спрямо предходното тримесечие на 2010 г. и основен фактор за това е износет на стоки и услуги. Продължават да се свиват крайното потребление и инвестициите (брuto капиталoобразуване).

¹ ESS Guidelines on Seasonal Adjustment, Available from:
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/publication?p_product_code=KS-RA-09-006 .

Темп на прираст на БВП, общо и по компоненти (текущо тримесечие спрямо предходно тримесечие¹)

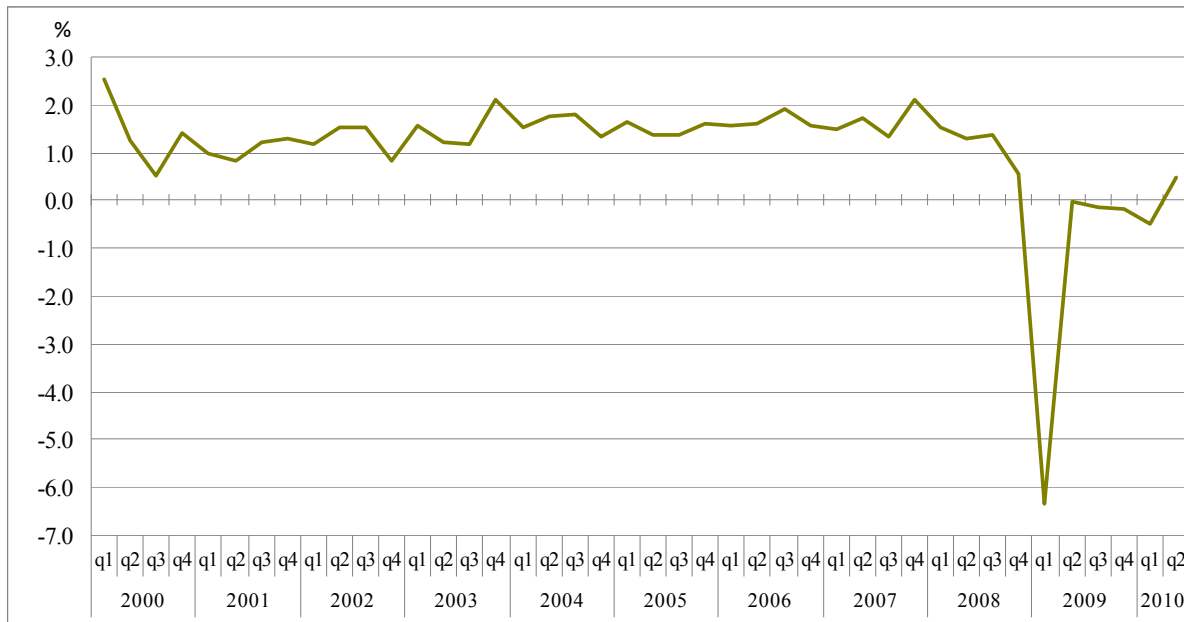
(%)

Показател \ Тримесечие	2009Q1	2009Q2	2009Q3	2009Q4	2010Q1	2010Q2
Селско и горско стопанство, лов и риболов	-5.3	1.0	2.8	-0.6	3.6	-0.4
Добивна и преработваща промишленост; Производство и разпределение на електроенергия, газ и вода	-4.4	0.7	-0.2	-1.0	2.2	0.0
Строителство	-8.3	-0.4	-0.2	-0.3	0.0	1.4
Търговия, ремонт на автомобили и битова техника; Хотели, общежития и обществено хранене; Транспорт и съобщения	-0.1	-1.8	-0.9	1.2	-0.4	1.2
Финанси, кредит, застраховки; Операции с недвижимо и движимо имущество, бизнес услуги	-0.1	-0.1	-1.5	-1.4	-1.4	-1.4
Държавно управление; Образование; Здравеопазване; Други услуги и дейност на неправителствени организации	0.2	0.1	-0.2	-0.4	0.3	0.6
БДС общо за икономиката	-4.4	0.3	0.0	0.1	-0.3	0.5
Корективи (Данъци минус субсидии върху продуктите)	-16.1	-1.8	-1.2	-1.6	-2.1	0.2
Крайно потребление	-1.8	-0.8	-0.6	-2.2	-1.0	-0.6
Бруто капиталобразуване	-28.4	-1.9	-8.1	-1.8	-1.2	-1.3
Износ на стоки и услуги	-5.2	-2.6	3.6	2.9	1.7	3.9
Внос на стоки и услуги	-13.3	-0.5	-3.8	-2.3	4.0	2.7
Брутен вътрешен продукт	-6.3	0.0	-0.1	-0.2	-0.5	0.5

¹ По средногодишни цени на 2000 г., сезонно изгладени с корекция в разликите в броя на работните дни.

Фиг. 1. Темп на прираст на БВП² за периода 2000 - 2010 година
(предходното тримесечие = 100)

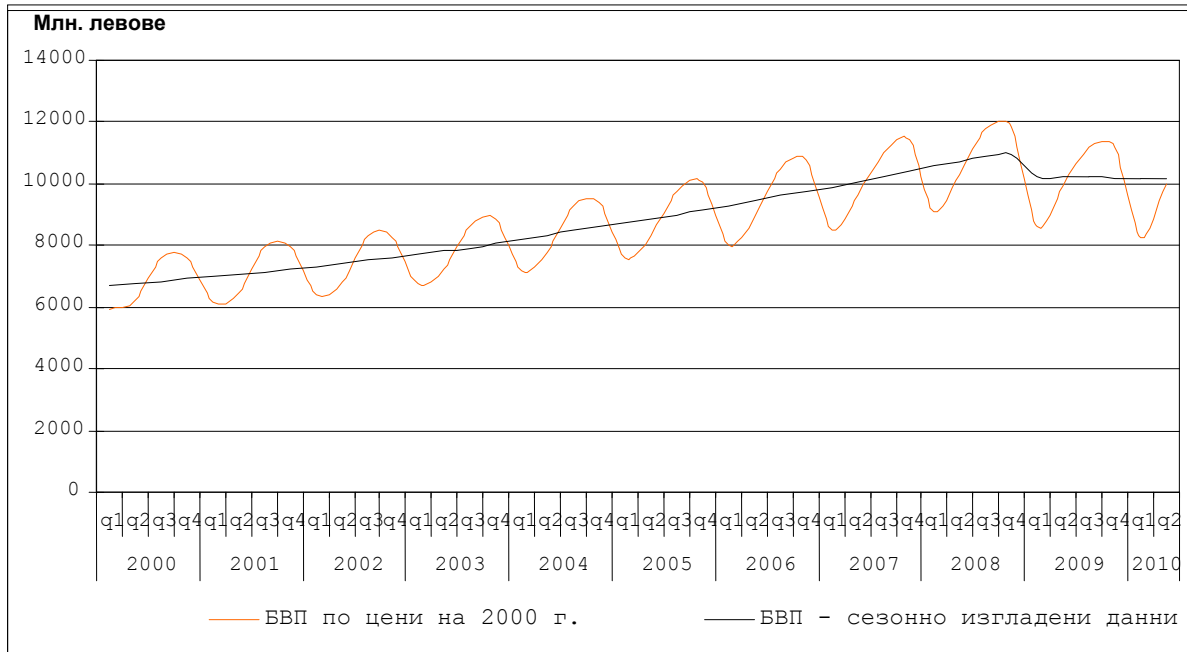

² По средногодишни цени на 2000 г., сезонно изгладени с корекция в разликите в броя на работните дни.

С публикуването на сезонно изгладени данни за БВП с корекция за разликата в работните дни макроикономистите ще могат да анализират по-точно тенденцията на развитие на българската икономика. Наличието на сезонно изгладени динамични редове на БВП от 1997 досега осигурява възможност НСИ да дава данни за икономическия растеж спрямо предходното тримесечие още при изчисляване на експресните оценки на БВП на 45-ия ден след края на отчетния период.

Фиг. 2. БВП³ за периода 2000 - 2010 година

³ По средногодишни цени на 2000 г., сезонно изгладени с корекция в разликите в броя на работните дни.